గతి తప్పిన కరుణ

సినిమా పన్నెండు గంటలకే అయిపోయింది. చప్పున కారు బైటికి తీసింది కరుణాదేవి. వ్యాసమూర్తి ఫ్రంట్ సీట్లోనే ఆవిడకొంచెం దూరంగా కూర్చున్నాడు.

'సినిమా నీకు నచ్చలేదా?'

'అబ్బే, నచ్చిందండీ—'

'నీకు క్రైమ్ పిక్చర్లంటే ఇష్టం గాబోలు—'

'అవీ యిష్టమే ననుకోండీ... కాని నే నింగ్లీషు పిక్చర్లెక్కువ చూడను.'

— సాయంత్రం నాలుగున్నరకి ఆఫీసుకి ఫోన్ చేసింది కరుణాదేవి... 'చూడూ, ఆ ఫర్నిచర్ కంపెనీ ప్రొప్రయిటర్ సికింద్రాబాద్‌లో ఉంటున్నాట్ట—ఇప్పు డైదింటికి వొస్తే మాట్లాడొచ్చంటున్నాడు. ఫోన్ చేస్తే, వెళ్ళి మాట్లాడదాం... ... నువ్వు పర్మిషన్ తీసుకుని బైటి కొచ్చేసి మీ ఆఫీసు గేటు దగ్గరే నుంచొని నా కోసం చూడు ... ఇదుగో, కారు తీసుకు వచ్చెయ్యడమే... నిన్ను అక్కడే పికప్ చేస్తాను. ఆలస్యమా, అయితే కావచ్చు! నువ్వెవరికి జవాబు చెప్పాలోయ్, కుర్రాడా! ... ... అక్కడే తాజ్‌లో భోంచేసి ఏదేనా ఇంగ్లీషు పిక్చరుకి వెడదాం; సిద్ధంగా ఉండు!' అంది—

'పన్నెండు దాటింది. మీ మెయిన్ గేటు మూసేస్తారు కాబోలు...?'

'ఔనండి. కాకపోయినా నేను రూముకి వెళ్ళట్లేదు.'

'ఏం?'

'వరంగల్‌లో నా ఫ్రెండొకడు కాలేజీలో ట్యూటర్‌గా పనిచేస్తున్నాడండి. ఈ మధ్యనే పెళ్ళైంది ... ఆవిణ్ణి తీసుకొని సైట్ సీయింగు కొచ్చాడు, హైద్రాబాదు ... రూమ్ వాళ్ళకిచ్చేసి నేను ఫ్రెండ్స్ దగ్గర కాలక్షేపం చేసేస్తున్నాను, మొన్నట్నుంచీనూ ...'

'ఐసీ-' కరుణాదేవి నవ్వింది. 'గుడ్. అలా వుండాలి!'

'నిన్న మా కోట్రెయినీ జహీరుద్దీన్ ఇంట్లో పడుకున్నాను. ఇవాళ ఏ. సీ. ఘాట్స్‌లో నరిసింగరావింటికి పోతాను ... అతను ఫేమిలీని పుట్టింటికి పంపేశాడు లెండి.'

'ఎబ్సర్డ్. వెళితే వెళ్ళొచ్చుగాని ఈ అర్ధరాత్రప్పుడు అతన్ని డిస్టర్బ్ చెయ్యాలా, ఈ భాగ్యానికి-? మా బంగళాకొచ్చి, మా గెస్ట్‌రూమ్‌లో పడుకుని నిద్రపో ... పొద్దుటే కాఫీ తాగి కార్లో వెడుదువు గాని!-'

'మళ్ళీ మీ కెందుకండీ, అనవసరం శ్రమ?- ఏ.సీ ఘాట్స్ దార్లోనే కదండీ,- అక్కడ డ్రాప్ చెయ్యండి చాలు-'

'నథింగ్ డూయింగ్... ...'

కారు టేంక్ బండ్ ఎక్కింది. కరుణాదేవి ఆ అందమైన రోడ్డిచ్చిన ప్రోత్సాహాన్ని స్వీకరించి స్పీడ్ ఎక్కువ చేసింది. కాని సరిగ్గా మధ్యకొచ్చేసరికి రోడ్డుమధ్యని విశ్రాంతి తీసుకుంటున్న వో జంతువుని చూసి తక్కువ చెయ్యవలసివచ్చింది. తప్పుకొని మళ్ళీ జోరుగా నడపసాగింది.

అక్కడ, వుమెన్స్ ఎంప్లాయ్‌మెంట్ స్కీమ్‌వారి స్టాల్ చాటున ఒక దృశ్యం వారిద్దరి దృష్టినీ ఆకర్షించింది... ఎవరో వొక జంట ... పక్కపక్కగా కూర్చున్నారు ... ఇద్దరి మధ్యా చీమదూరే సందైనా లేదు. ఒకరి చుట్టూ వొకరు చేతులు వేసుకొని, ఒకరి చెంప ఒకరి కానించుకొని వున్నారు ... కార్లు వస్తూనేవున్నాయి. ఆగకుండా పోతూనే ఉన్నాయి ... కార్లలో వెళ్ళే వాళ్ళకి మన సంగతే పట్టిందా అన్నట్టు వాళ్ళిద్దరూ ప్రపంచాన్ని మరిచి అలా కూర్చున్నట్టుంది.

వ్యాసమూర్తీ కరుణాదేవీ ఒకరి కళ్ళలో కొకరు చూసుకున్నారు.

వ్యాసమూర్తి మాట్లాడుదామని నోరు తెరిచాడు. కాని అతనికి మాట రాలేదు. నిస్సహాయంగా రెండోసారి ఆమె వేపు చూశాడు.

సిన్లు, క్రైములు లేని మానవ ప్రేమను గురించి వొకటి రెండు వాక్యాలు; ప్రస్తుతం కనబడ్డ దృశ్యం మీద ఒక వ్యాఖ్య, కరుణాదేవి మస్తిష్కంలో నాట్యమాడాయి. ఆమె గొంతు సవరించుకుని అతని వేపు చూసింది... ... వెంటనే చూపు రోడ్డు మీదికి మళ్ళించుకొని, మాటలు గొంతులోనే ఉపసంహరించుకొంది. కాని ఆమె నోట పక్కుమని నవ్వు

భమిడిపాటి రామగోపాలం

మాత్రం రాలిపోయింది. మరుక్షణంలో ఆమె మునిపంట పెదవి నొక్కుకుంది.

• • •

బంజారా హిల్స్‌లో, 'కరుణా విల్లా'లో గెస్ట్ రూమ్‌లో వ్యాసమూర్తి కూర్చున్నాడు. అతనికి నిద్రపోదామని లేదు నిద్రరానూ లేదు. ఒకసారి ప్రయత్నించాడు కాని, అదెంతో కృత్రిమంగా తోచి లేచి కూర్చున్నాడు. ఇక ఇప్పుడిప్పుడే ప్రయత్నించడు. నిద్రకంటే ముఖ్యమైనదేదో, అసాధారణమైనదేదో, జరగాలని అతని కనిపిస్తోంది...

నిద్రొచ్చేదాకా ఏదేనా రాసుకోవాలనుంది; ఇన్ని తెల్లకాయితాలు పడెయ్యడి — అని పుచ్చుకున్న లెటర్‌పాడ్‌లోని కొన్ని కాయితాలు టీపాయ్ కింద చిన్న చిన్న ముక్కలుగా, కొన్ని నలిగిపోయిన ఉండలుగా ఉన్నాయి. కొన్ని మాత్రం నీటుగా దీటుగా నిండిపోయి టీపాయ్ మీద వున్నాయి. వ్యాసమూర్తి వాటిని చదువుతూ, ఆలోచిస్తూ జ్ఞాపకాలు తెచ్చుకుంటూ, ముందుకెళ్ళడంకోసం వెనక్కి వెళ్ళే ప్రక్రియ సహాయం తీసుకొంటున్నాడు.

ఎనభై రోజులైంది; వ్యాసమూర్తి కరుణాదేవిని మొట్టమొదటిసారి చూసి...

2

'రాజారావుగారు ఫారిన్ వెళ్ళేరు.' అంది కరుణాదేవి.

'నేను తమ కోసమే వొచ్చానండి—'

కరుణాదేవి ప్రశ్నార్థకంగా చూసింది.

'నన్ను హనుమంతరావుగారు పంపేరు... మీతో నా గురించి ఫోన్లో చెబుతానన్నారు...'

ఓహో, అతనా, అన్నట్టు చూసింది కరుణాదేవి. హనుమంతరావుగారు నిన్న ఫోన్‌లో — 'నీ దగ్గిరకో అబ్బాయిని పంపిస్తాను; అతనికి నీవల్ల ఓ ఉపకారం కావాలి; నాకు చేసినట్టే భావిస్తాను—' అన్నప్పుడా అబ్బాయి ఇంత ముదురుగా ఉంటాడని, ఇంత గడుసుగా మాట్లాడతాడని, ఇంత నిబ్బరంగా నించుంటాడని — అనుకోలేదు — అతనేదో చెప్పుకు పోతాడనీ, అలా చెప్పుకు పోకుండా వో నిమిషం ఆపాలనీ అనిపించిందామెకి.

'హనుమంతరావుగారు కేంప్ వెళతానన్నారు!...?'

'నిన్న జీ. టీ. లో వెళ్ళేరండి.'

'వాళ్ళమ్మాయి చెయ్యి కాల్చుకుందటనే; ఇప్పుడెల్లా వుంది?'

'కొంచెం నయమేనండి...'

'వంటమనిషి దొరకలేదన్నారు...?'

'లేదండి... ...డ్రైవరు వంతులే ఒండి పెడుతున్నాడింకానూ.'

ఇంకేమేనా అడుగుతారా అన్నట్టు చూస్తూ ఉండిపోయాడతను.

'రాజ్యలక్ష్మీ!' అని కేకేసింది కరుణాదేవి... అల్లంత దూరాన, ఆవితలి ద్వారాన రెండుమూడు రంగులు తళతళలాడాయి.

'కాఫీ తీసుకు రా' అనేసి కూడా

'టీ తీసుకుంటారా?' అని మృదువుగా అతన్ని సంప్రతించి

'ఏదైనా ఫర్వాలేదని అతనన్నాక

'ఇవన్నీ ఎందుకులెండి, ఇప్పుడు' అనలేదు కదా అని

'ఫర్వాలేదనుకుంది — కరుణాదేవి.

'మీ పేరు?'

'వ్యాసమూర్తి'

'అబ్బా! వ్యాసమూర్తే!' - గలగలా నవ్వింది కరుణాదేవి. 'ఏ వ్యాసమూర్తి?'

'ఆదిరాజు వారు మా యింటి పేరు.'

'అది కాదు నే నడిగింది... ...' చమత్కారానికి తెచ్చుకున్న నవ్వు నిండుగా, హృదయపూర్వకమై వొచ్చేసింది: 'భారతం వ్రాసిన వ్యాసుడా, భాగవతం వ్రాసిన వ్యాసుడా?...'

ఆవిడ తనితో కులాసాగా మాట్లాడుకున్నందుకు సంబరపడి తనని తాను అభినందించుకున్నాడు. అందులో మునిగిపోయి 'ఇద్దరూ వొకరే కదండీ' అన్నాడు.

'ఇద్దరూ వొకరే... ...' నవ్వుతుంటూ చూచుంది కరుణాదేవి. ఓహ్! ఇంతేనా, అన్న హేళన లేకపోలేదు, ఆ నవ్వులో. తల ఆడించి 'కాని, ఇద్దరూ ఒకటెల్లా అవుతారు?' అంది

బిక్కమొహం వేసేడు, వ్యాసమూర్తి. ఇదేదో సర్వీస్ కమీషన్ ప్రశ్న లాగే ఉంది ఒకవేళ. ఇదే వొస్తే?

... మరుక్షణంలో అతను అవకాశం చిక్కబట్టుకొని చకచకా మాట్లాడేడు: తను గ్రాడ్యుయేట్; ఫస్ట్‌క్లాస్; యూనివర్శిటీ రేంక్. స్పోర్ట్స్‌మన్; యన్. సీ. సీ; కల్చరల్ ఎసోసియేషన్ జాయింట్ సెక్రటరీ. మెడల్స్; ప్రయిజెస్; మెరిట్ సర్టిఫికెట్స్. ప్రస్తుతం గ్రూప్-టూ సర్వీస్‌లో ఒక ఉద్యోగం కోసం ప్రయత్నం. వ్రాతపరీక్షలు చాలా బాగా వ్రాసేడు ఇంటర్వ్యూ ఆరు రోజులుంది; మంచి రికమెండేషన్ ఉంటేనే మంచి ఉద్యోగం దొరుకుతుందంటున్నారు... ...

'... ... ఈ పని మీవల్లే కావాలని హనుమంతరావు గారన్నారండీ'

'నోనో... రాజారావు గారైతే ఏమో కాని-నేనా!'

'ఆ విషయం డిస్కస్ చేసేరండి. వారికంటే తమరు తల్చుకొంటేనే బాగా పని జరుగుతుందన్న నిశ్చయాని కొచ్చేరండి, హనుమంతరావు గారు...'

కాఫీలు వొచ్చేయి. మాటలు ఆగేయి.

"—ఇంతా చేసి స్టేట్ గవర్నమెంట్లో ఉద్యోగానికా?" రాజారావుగారైతే ససేమిరా కలగ జేసుకోరు. నేను కలగజేసుకున్నానని తెలిస్తే ఊరుకోరు కూడాను. ఇంతకీ హనుమంతరావు గారికి మిమ్మల్ని స్టేట్ గవర్నమెంట్లో పెట్టవలసినంత శ్రద్ధ మొచ్చిందో... సరే ఇంటర్వ్యూ వదకొండో తారీకు నన్నారుగా. వదో తేదీ సాయంత్రం వోసారి కనిపించండి, మిమ్మల్నో చోటికి తీసుకువెళ్తాను—" అంది కరుణాదేవి.

వ్యాసమూర్తి లేచి నమస్కారం చేసేడు. "చాలా థేంక్సండీ" అన్నాడు. అతని మొహంలో చిరునవ్వు మెరిసింది. "హనుమంతరావు గారన్నట్టే జరిగిందండి, సరిగ్గాను. రాజారావు గారుంటే పని జరగదని ముందే చెప్పారాయన. ఈ సమయంలో ఆయన ఫారిన్ వెళ్ళిపోయుండడం నా అదృష్టం..."

అతనలా వెళ్ళిపోగానే కరుణాదేవి ఫోన్ఎత్తి ఓ నెంబర్ డయల్ చేసి "నేను తొందర పడుతున్నానా?" అనుకొని, నవ్వుకొని, మాట్లాడ సాగింది.

• • •

ఇంటర్వ్యూకు ముందు రోజున వ్యాసమూర్తి కరుణా విల్లాకు వెళ్లాడు. ఆవిడ కార్లో, వెనక సీట్లో కూర్చుని సర్వీన్ కమిషన్ మెంబర్గారింటికి వెళ్ళారు. మెంబర్ గారికి తెలుగు బాగా రాదు. ఉర్దూలోనే వాళ్ళిద్దరూ ఏదో మాట్లాడుకుంటూ లోపలికి వెళ్ళారు. పది నిమిషాలయ్యేక వ్యాసమూర్తికి 'చా' వచ్చింది. మరో పది నిమిషాలకి మెంబర్గారి భార్య, కరుణాదేవి, మెంబర్గారూ, ఇవతలికొచ్చేరు.

వ్యాసమూర్తితో మెంబర్గారు ఒక్క వాక్యం కూడా మాట్లాడలేదు. కాని అతనికి తప్పకుండా ఏదో ఉపకారం చేసేట్టుట్టే, అతని కళ్ళల్లోకి దయగా చూసేడు.

• • •

ఇంటర్వ్యూనాటి సాయంకాలం కరుణాదేవిని చూడడానికి వెళ్ళేడు వ్యాసమూర్తి. అతన్ని చాలా కరుణతో చూసిందావిడ. స్వయంగా టీ తెచ్చి యిచ్చింది. ఇంటర్వ్యూలో తనని పరీక్షించినవిధం, తనని అంతలేసి పెద్ద పెద్ద ఆఫీసర్లు గుర్తించిన విధం అతను వర్ణించి చెబుతూ వుంటే ఆమె చాలా ఉత్సాహంతో వింది.

తను హాల్లోకి వెళ్ళగానే అందరి మొహాలూ చిరునవ్వులతో కలకలలాడేయని వ్యాసమూర్తి చెప్పగానే ఆవిడ సోఫాలో వెనక్కి చేరబడి కాలుమీద కాలు వేసుకొంది.

• • •

ఉద్యోగానికి ఆర్డర్ వచ్చిననాడు వ్యాసమూర్తి మళ్ళీ కరుణా విల్లాకు వెళ్ళాడు. థేంక్స్ చెప్పాడు.

"నాకెందుకూ థేంక్స్!— మీ హనుమంతరావు గారికి చెప్పు" అందావిడ.

మీా దగరికి పంపించి నందుకు ఆయనకి 'థేంక్స్ చెప్పవలసిందేనండి'

'ఉండు మరిచిపోకుండా ఈ థేంక్సు పార్టీ ఈయనక్కూడా యిద్దాం-' అంటూ కరుణాదేవి, మెంబర్‌గారి నెంబరు డయల్ చేసి ఫోన్‌లో మాట్లాడింది ... 'విన్నావా? ఆయన కూడా నాకే థేంక్సంటున్నారు' అని నవ్వుతూ ఫోన్ పెట్టేసింది.

వ్యాసమూర్తి ఆశ్చర్యంగా చూశాడు.

'... మేం చేసిందేముంది. మీారు పంపిన కేండిడేట్ అన్నిటా ఫస్ట్ రావడమే కాకుండా, మేం అడిగిందే తడవుగా అన్నిటికీ ఆన్సర్స్ చెప్పేడు. అంత బ్రిలియంట్ మేన్‌ని గవర్నమెంట్ సర్వీస్‌లో మా ద్వారా చేర్పిస్తున్నందుకు మీాకు థేంక్స్ - అన్నాడోయ్, ఆయన!' అన్నది కరుణాదేవి.

వెంటనే లేచి '—ఇంకేమిటి, విశేషాలు?— నేను సికింద్రాబాదు వెళ్ళాలి. ఏమేనా మాట్లాడాల్సివుంటే పద, కార్లో కూర్చుని మాట్లాడుదువుగాని. మళ్ళీ కార్లో వచ్చేదువుగాని.' అంది.

ఏం మాట్లాడ్డానికి లేకపోయినా సరే, ఆవిడతో కార్లో కూర్చుని ప్రయాణం చేసే అవకాశం పోదులుకోలేక వ్యాసమూర్తి ఆవిడ్ని అనుసరించేడు.

● ● ●

కేంటోన్మెంట్‌లో ఎవరో మిలిటరీ ఆఫీసర్‌తో పదిహేను నిమిషాలు మాట్లాడిందావిడ. కారు డ్రైవరూ, వ్యాసమూర్తీ ఏకాంతంగా కైటు. కూర్చోవలసొచ్చింది.

'చుట్టాలా; వారూ మీారూ?' అన్నాడు వ్యాసమూర్తి.

'ఎవడికి తెలుసు?' అని అటు తిరిగి బీడీ ముట్టించాడు డ్రైవరు. అంతే.

తిరిగి వచ్చేటప్పుడు టాంక్ బండ్ ట్రాఫిక్ ఐలెండ్ దగ్గర 'కారిక్కడాపిస్తే నేనిలా గన్ ఫౌండ్రీకి వెళిపోతానండీ' అన్నాడు వ్యాసమూర్తి.

'గన్ ఫౌండ్రీ కెందుకు?'

'నా రూమ్ అక్కడేనండి'

'ఊఁహూఁ, కారు అటు పోనీవోయ్'

కాలేజ్ దగ్గర దిగి, వ్యాసమూర్తి రెండడుగులు వేసేడు. కారు ఫతేమైదాన్ రోడ్డు వేపు తిరిగి వెళ్ళిపోతూ ఉండడం ఆశ్చర్యంగా గమనించాడు. కారు వెళ్ళిపోడంలో ఆశ్చర్యం ఏమీాలేదు, కాని, మొత్తం మీాద ఏదో ఆశ్చర్యపడవలసింది జరిగినట్టుంది.

దక్షిణామూర్తి అతనూ అక్కడ ఢీకొట్టుకున్నారు.

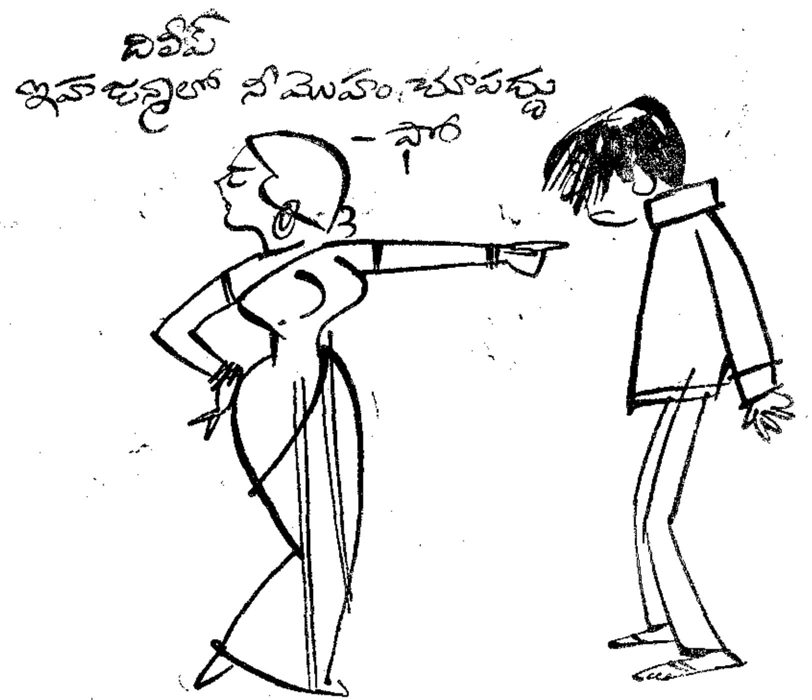

3

'ఏంవోయ్! ఎటు చూస్తూ నడుస్తున్నావ్? ... ఇంకో రెండడుగులు వేసి ఆ స్టేట్ బ్యాంక్ దగ్గర ఇలా నడిచేవంటే చాలు ... ' అన్నాడు దక్షిణామూర్తి నవ్వుతూ

'నాకు స్టేట్ బ్యాంక్ దగ్గర ఈ వేళప్పుడేం పనండీ-ఏదో తమలాంటి వాళ్ళకి తప్ప-' అన్నాడు వ్యాసమూర్తి తనూ నవ్వేస్తూ.

'అదే, అదే!- ఆ కార్లోంచి దిగిన వాడు ఇంకెలా మాట్లాడుతాళ్ళే-! ఇంతకీ ఆవిడ్నెలా పట్టావ్?'

'పట్టడం ఏమిటి, నేనేం దయ్యాన్నా, శనినా?'

'దయ్యానివి కాకపోవచ్చుగాని, శనివి మాత్రం అవును!'

'అయితే అయ్యానుగానీ, ఇవాళ్టితో నా శని విరగడైపోయింది. గ్రూప్-టూ సర్వీసెస్‌లో నాకు సెలక్షన్ వచ్చింది. ఇవాళే ఆర్డర్సు వచ్చాయి... ...'

'ఊఁ-అలా చెప్పు!- ఆవిడద్వారా వచ్చుంటుంది!' అన్నాడు దక్షిణామూర్తి ఆశ్చర్య పడకుండా.

'ఆవిడ, ఆవిడంటున్నా రేమి

టుండీ- ఎవరో పక్కనే ఉన్నట్టు!- ఆవిడ అప్పుడే బంజారాహిల్స్‌కి వెళ్ళిపోయుంటుంది!"

దక్షిణామూర్తి నవ్వేశాడు. "అబ్బో, అబ్బో! బంజారాహిల్స్! చాలాదూరం వెళ్ళిందన్నమాట, వ్యవహారం!- జాగ్రత్త సుమా! అక్కడ మేడల గోడలే కాదు; మనుషుల మనసులూ రాళ్ళమయంగా ఉండొచ్చు!" పరిహాసం మేళవించిన మందహాసం విసురుతూ, దక్షిణామూర్తి దక్షిణ హస్తంతో వ్యాసమూర్తి వీపుమీద ఓ బరువైన గుల్ల దెబ్బ వేసేడు.

దక్షిణామూర్తి ధోరణి చాలా ఎబ్బెట్టుగానే ఉంది అయినా సంతోషంలో, ఆనందాతిరేకంలో, తను నుంచి ఉద్యోగం సంపాదించేశన్న సంగతి నలుగురూ తెలునుకుంటున్నారన్న గర్వంలో, గుర్తించికూడా పట్టించుకోలేదు వ్యాసమూర్తి.

తనకీ ఆవిడకీ పరిచయం కావడం, అదంతా వరాసగా చెప్పేశాడు.

దక్షిణామూర్తి డిప్లొమాటిక్‌గా నవ్వేడు.

"ఊఁహూఁ... హనుమంతరావు గారూళ్ళో ఉన్నారా?"

లేరు. "టూర్ ప్రోగ్రాం ప్రకారం యివాళ రాజమండ్రిలో ఉంటారు. ఐదార్రోజుల్లో వొచ్చేస్తారు..."

"ఆయనేం చెప్పేరు నీతో, ఈవిడ్ని గురించి?"

"ఏం చెప్పలేదు. ఫలానాచోట వాళ్ళిల్లు; ఆవిడకి నీ గురించి ఫోన్లో చెప్పాను, ఓసారి నువ్వెళ్ళి కనబడు, నీకు తప్పకుండా హెల్ప్ చేస్తుంది; అన్నారు-"

"ఆవిడ ఎవరూ ఏం కథా- ఇవేం చెప్పలేదూ-?"

"ఆవిడ డాక్టర్ రాజారావుగారి భార్య?"

"అది సరే లేవోయ్- అసలు సంగతేం చెప్పలేదన్నమాట... ... పోనీలే—నిన్నెలా చూస్తోంది?"

"చాలా దయగా చూస్తుంది—"

దక్షిణామూర్తి మళ్ళీ భావగర్భితంగా నవ్వాడు. "దయేమిటోయ్, వెర్రివాడా! దయ చాలారోజులై ఆవిడలో కొన్ని విడిచి వెళ్ళిపోయింది. అప్యాయంగా అను, ఇష్టం అను; ఇంకేదేనా అను- అందులో కరుణాదేవి గారా!- పేరుకి మాత్రం కరుణ!- చేసేపన్లు -"

"ఏం చేస్తుందేం?"

"ఏం చేస్తుందా?- మొగాళ్ళని ఆడిస్తుంది. మొగాళ్ళతో ఆడుకుంటుంది. నీక్కూడా అదృష్టం పట్టిందేమోనని!-?"

ఛీ ఛీ- ఏమిటండీ, మీ మాటలు?"

"ఊఁహూఁ...ఏం, ఆవిడందంగా లేదా?"

"... ... ..."

"చెలాకీగా లేదా, కలుపుగోరుతనంగా లేదా?- మొగాళ్ళని వెర్రి వెధవల్నిచేసి పడేసేవి ఏమిటి లేవు, ఆవిడ దగ్గర?"

"నా కర్థం కావడం లేదు-"

"...మొదట్లో ఎవడికి మాత్రం అర్థమై ఏడిసింది గనక! నువ్వింకాక అన్నట్టు, ఆవిడ డాక్టర్ రాజారావు గారి భార్య అని మాత్రం అందరికీ అర్థమౌతుంది... ఆవిడకున్న పలుకుబడి అసలు రాజారావుగారి కుందా అని!- ఐ. సీ. యస్ ఆఫీసర్లు, గవర్నరు, మినిష్టర్లూ, హైకోర్టు జడ్జెనూ, గవర్నమెంట్ సెక్రటరీనూ, సర్వీస్ కమిషన్ మెంబరు, రివిన్యూ బోర్డు మెంబరూ, ఐ జి ఆఫ్ పోలీసూ, కార్పొరేషన్ మేయరూ — రిట్జ్, పెర్సీన్, రాక్ కేసిల లాంటి హొటళ్ళు—సవాయ్, మంజాన్, లిడోన్, విక్కాజీన్‌లాంటి బార్లు— ఆవిడ మాట తీసెయ్యగల మహానుభావుడీ జంట నగరాల్లో లేడు నాయనా—అలాంటావిడతో పరిచయం అంటే అదృష్టంకాక మరేమిటి?"

వ్యాసమూర్తి కళ్ళు మెరిశాయి.

"—ఈవిడ మొదట్లో పిఠాపురం దగ్గర ఏ పూరుంచో ఒచ్చిందయ్యా. బాగా చదువుకుంది. ఆంధ్రా యూనివర్శిటీలో పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్ — చదివిందో, ఒడ్డెక్కించిందో తెలీదు... మామూలుగా మెరేజ్ కాలేదు. ఎవరితోటో వెళ్ళిపోయిందనీ, ఒక కొడుకో, కూతురో పుట్టడం కూడా జరిగిందనీ చెప్పుకుంటారు — పరమాత్మకి తెలుక!—ఆనర్స్ చదువుతూ వుండగా ఒక పెద్ద ఎలక్ట్రికల్ ఇంజనీర్—రిటైరయిపోతూ ఉన్నాయన—ఈవిడ్ని చేరదీసేడు—ఆయనతో ఎనిమిదేళ్ళుంది. ఆయన పోతో పోతో ఆస్తంతా ఈవిడపేర పెట్టి వెళ్ళాడు. డబ్బుచూసి అనేకమంది వెంటబడ్డారు...కొంచెం అనుభవం, బలం ఒచ్చేయిగా!—ఎవర్నీ చేరనియ్యలేదు ... ... అలా కొంత కాలం స్వేచ్ఛగా, పెద్ద పెద్ద వాళ్ళతో మాత్రం పరిచయం చేసుకొని, వాళ్ళతోనే తిరుగుతూ— అంతా అటో మోస్ట్ సీక్రెసీతో అనుకో—గడిపేసింది ... రాజారావు

● పిచ్చాసుపత్రి కాపలాదారు ఆ రోజే తప్పించుకు పోయిన రోగిని వెతుక్కుంటూ దారిలో రైతు నడిగాడు ఎక్కడన్నా కనిపించాడా అని.

రైతు : "ఎలా వుంటాడు ఆ రోగి?"

కా. దా : "పొట్టిగా, సన్నగా సుమారు ౧౫౦ పౌన్లు బరువుంటాడు."

రైతు : "ఏమిటీ! అంత పొట్టిగా, సన్నగా వున్న మనిషి ౨౫౦ పౌన్లు బరువుంటాడా? నీ కేమన్నా మతిపోయిందా?"

కా. దా : "అదే నాకూ అర్థం గావటంలేదు, వాడు శుద్ధ పిచ్చి వెధవ."

గారి పరిచయం అయి ఆరేళ్ళయింది. ఈ ఆరేళ్ళయి ఆవిడ ఆడింది ఆటా పాడింది పాటా ... ఆయన కేమిటి, పెద్దవాడు! — ముగ్గురు కొడుకులున్నారు; ఒకడు యూ. కే. లోనూ ఇద్దరు అమెరికాలోనూ సెటిలై పోయేరు. ఇంకెవ్వరూ లేరు; లంకంత యిల్లూ, గంపంత ఆస్తీ, కొండంత ప్రతిష్ఠా తప్ప! ... అలాంటప్పుడు ఈవిడ తటస్థపడింది: తెలివీ, అందం, యౌవ్వనం, హుషారూ, మాట నేర్పరితనం వున్న మనిషి— ఇన్నేళ్ళకి మించి మొగవాణ్ణి సంతోషంలో వూగించడంలో వూరించడంలో ఆవిడకున్న చాకచక్యం లోకంలో చాలా అరుదంటారు ... ఆయన స్వర్గం అనుభవించి ఆనందపు లోతులూ, అనురాగపు టంచులూ చూసేడు ... అప్పుడిప్పుడు ఆవిడ చేసే పన్లు – అన్నీ కాకపోయినా కొన్ని – ఆయన కర్ణాకర్ణిగా వినేసరికి – చాలా బాధపడి: ఈవిడ ఎలాగైనా వదుల్తే బావుణ్ణురా అని చూస్తున్నాడు ... ఒకానొక సందర్భంలో డైవోర్స్‌కి లక్షరూపాయలు ఆఫర్ చేసేరని చెప్పుకుంటారు ...'

'ఇవన్నీ నాకెందుకండీ?– నేనేదో హనుమంతరావుగారు పంపేరు కదా అని వెళ్ళేను; ఆవిడ రికమెండ్ చేస్తే సెలక్షన్ ఒస్తుందన్నారు; ఒచ్చింది...!'

'అంతే అనుకుంటున్నావా?... వెర్రినాయనా! ... అంత సులువా, ఆవిడ పంజరంలోంచి పరారై పారిపోవడం! శ్లేష్మంలో పడ్డ ఈగ నయం! ఆవిడ కిష్టం ఉండనీ, ఉండకపోనీ: నీ కావిడ వెంట పడదామని పించేటంతవరకూ తెస్తుంది. నీ చేత యామండీ అనిపించుకుంటుంది: నిన్ను ఏం వోయ్ అంటుంది. ఇవ్వండీ అని పదే పదే అడిగించుకుంటుంది; ఇస్తాను రేపురా అంటుంది. వెయ్యేళ్లు ఆశపెట్టి వేలిచుట్టూ తిప్పుకుంటుంది. ఒక్కొక్క మొగవాణ్ణి ఒక్కొక్క బీర్ బాటిల్ కన్నా కనాకష్టంగాచూసి అవతల విసిరేస్తుంది ... తిరిగి చూసేసరికి పెంటపోగుమీద వుండడంతప్ప ఈ వెధవాయగారు చేసేదేమీ వుండదు...!'

ఏదో ఉపన్యాసం విన్నట్టుండడం దగ్గర్నుంచీ ఎడ్వెంచర్ సినిమా చూసినట్టుండడం వరకూ అనుభవాలు పొందేడు వ్యాసమూర్తి. 'అలా ఎన్నాళ్ళు సాగుతుందండీ ఆవిడకి మాత్రం? ... ఇంతమంది నేడిపిస్తే యెంత పగ ప్రబల్తుంది!'

దక్షిణామూర్తి ఎగతాళిగా నవ్వాడు. మళ్ళీ మొహం చిట్లించుకొని అన్నాడు: 'పగ! ... ఏర్పడ్డం ఎంతసేపు; ఏగానికి కొరగాకుండా ఎగిరిపోయి చావడమూ ఎంతసేపు! రాళ్ళు ఆవిడకి తగలవు; రక్తమూ మెదిఉండదు... చిరునవ్వుతో చిదంబరం పంపేస్తుందిరా నాయనా! పలుకుబడి పళ్ళతోటలా వున్న మనిషికి పగే ఒక భయమా?'

–అప్పుడప్పు డీవిడకి కనబడి నా విశ్వాసాన్ని కృతజ్ఞతని తెలియజేస్తూ

వుండా–లని గంటన్నర క్రితం చేసుకున్న నిర్ణయాన్ని తుడిచి అవతల పారేశాడు వ్యాసమూర్తి.

● ● ●

కాని, ఆవిడ వొదిలిందా?...

... సరిగ్గా ఆదే రోజున– ఏదో కారు– గన్‌ఫౌండ్రీ సందుల్లో గర్జించుకొంటూ గన్ పేల్చినట్టు బేక్ ఫైరింగు చేసుకుంటూ, తిరిగి తిరిగి, ఆఖరికి వ్యాసమూర్తి రూమున్న యింటి ముందు ఆగింది.

కింద– 'బ్రహ్మచారి మఠ్'లో వుంటున్న సిద్ధేశ్వర్ పర్షాద్‌ని 'వ్యాస్ మూర్తీ కహాఁ రహతే?' అని అడిగిన కరుణాదేవి కంఠస్వరాన్ని వ్యాసమూర్తి గుర్తుపట్టాడు. అంతే—గడ్డం గీస్తున్న అతని రేజర్ జారిపడ్డట్టయింది. అతను వూహించసాగాడు ... వాడు బహుశా ఆవిడ రూపానికి పరవశించి; చొరవకి ఆశ్చర్యపడి, అధికారానికి భయపడి; అవన్నీ చూసి నిర్ఘాంతపడి– నోటంట మాట రాక, ఒక వేలు పైకి చూపించి, 'ఊపర్' అన్నట్టు తల

యెగరేసి, పోగుటకతో, రాటోయిన మాటని మింగేసుంటాడు... టైమ్ లేదు. మెట్లెక్కి ఆవిడ మేడమీదకొచ్చేస్తూ వుంటే, పేముతో తయారు చెయ్య బడ "మోడా" – తన రూమ్‌లోవున్న ఒకే ఒక ఫర్నిచర్ పీస్–ని ఖాళీ చెయ్యటానికి వ్యాసమూర్తి పడ్డ యాతన వర్ణనాతీతం ...దానిమీద గుండు సూదుల దగ్గర్నుంచీ బెండ గింజల వరకూ ఉన్నాయి.

"నమస్కారమండీ." అన్నాడతను; ఆవిడ ద్వారం అవతల కనబడగానే.

"నమస్కారం!... ఇక్కడుంటు న్నావా, నువ్వు!– నువ్విచ్చిన డోర్ నంబరుతో ఈ ఇల్లు కనిపెట్టినందుకు నువ్వుగానీ, ఈ కార్పొరేషన్ వాళ్ళు గానీ తన కేదైనా స్పెషల్ ప్రయిజ్ యివ్వాల యున్నాడు మా డ్రైవరు!"

"క్షమించండి. మా రూమ్‌లో తమ లాంటి వారొస్తే కూచుందికి కూడా ఏమీ లేవు. అలా దయచెయ్యండి. ఆ డ్రైవర్నో మరెవర్నో తోలెయ్య లేకపోయారా, నేనురాకపోయానా? ఈ దరిద్రప్లేస్‌కి మీరు రావడం ..."

"అదేం లేదులే; బాధపడకు. నాలుగైదు నెలల్లో నువ్వే సంపా దిస్తావు; ఫర్నిచరేముంది!...సరే నువ్వెంతసేపట్లో బయల్దేరగలవు? మనం అలా వెళ్ళాలి..."

వాచీ చూసే మిషతో ఆవిడ పక్కకి తిరిగి నవ్వుకుంటూ వుంటే పరధ్యానంగా తన మొహం అద్దంలో చూసుకొని, సబ్బురాసిన సగం గీసిన ఈ మొహాన్ని ఈవిడ యింతసేపు నవ్వకుండా యెలా చూడ గలిగిందా అని ఆశ్చర్యపడ్డంలో, ఆవిడడిగిన ప్రశ్నకి సమాధానం చెప్పడం మరిచి పోయాడు వ్యాసమూర్తి.

"నాకో చిన్న సాయంచేసిపెట్టాలి నువ్వు..."

"నేనా?...మీకా?...సాయం చేసి పెట్టడమా?...మీరు ఫోన్ చేస్తే పెద్దపెద్ద వాళ్ళు మీగుమ్మంలో వాల్తారు..."

కరుణాదేవి నవ్వేసింది. "ఇది పెద్దవాళ్ళు కప్పగించే పనికాదులే..."

ఎక్కడో ఏదో ఫర్నిచర్ కంపెనీ ఉందట... వాళ్ళదగ్గర ఏవో స్పెషల్ క్వాలిటీ పెయింట్స్ ఉంటాయట. అవి ప్రత్యేకం వాళ్ళ స్పెషల్ లైసెన్స్ క్రింద ఇంగ్లాండ్ నించి వస్తాయట... ఆ ఫర్నిచర్ కంపెనీ వాళ్ళతో మాట్లాడి, నాలుగు రకాల రంగులూ నాలుగు డబ్బాలు రిజర్వ్ చేయించి; ఆవిడ వేరేచోట, వేరే ప్యాట్రన్‌లో తయారు చేయిస్తోన్న ఫర్నిచర్‌కి ఆ కంపెనీ స్ప్రేయింగ్ మెషీన్స్‌తో వేయించాలి...

"దీంట్లో నే చేసేదేముం దండీ?... వాళ్ళెవరో ఎక్కడుం టారో కూడా నే నెరగను..."

"నేను మాత్రం ఎరుగుదునా?– నా పక్కన నిలబడ్డమే; నువ్వు చేసే దల్లాను!...మిగతాదంతా నే చూసు కుంటాను... రెడీయేనా?... బయ ల్దేరు మరి!"

"అసలావిడ తత్వమే అంత!" అన్నాడు దక్షిణామూర్తి ... "ఆవిడ పని ఆవిడ చేసుకోగలదు; అలా చేసుకోనివ్వాలి కూడాను ... కాని పక్కన ఎవడో ఒకాడు నిలబడాలి!– అది జవాబుదారీకే అనుకో, లేక పోతే దాబుసరికే అనుకో– మొత్తం మీద ఎవడో వొకాడు ఉండవల సిందే!...

"...నువ్వాయన్ని వదలొద్దు ... ఎప్పుడైతే నీ యామ్‌కి రావడం కూడా పారకిందిందో, అప్పుడే కథ చాలావరకూ వెళ్ళిందన్నమాట... ఈ మాత్రం గౌరవం చాలా రోజు ల్నుంచీ ఎవరికీ జరగలేదు... ఈ మధ్య చిన్న కుర్రాళ్ళమీదికి పోతోందిలే... కాని వొక్కటి మాత్రం గుర్తు పెట్టుకో; నీ బెజవాడ యస్సారార్ కాలేజి కెట్రిక్స్ ఏమీ పని చెయ్య విక్కడ... ...ఆరితేరిన బుర్ర; అతి జాగ్రత్తగా ఉండాలి ... అంతెం దుకూ; ఎక్కడా పప్పులో కాలు వెయ్యకుండా వ్యవహారం చివరంటా నడిపించి ఒడ్డెక్కేస్తే నీకు నాదో స్పెషల్ ప్రయిజ్ ... ...ప్రస్తుతానికి ఇదీ—"

వ్యాసమూర్తి నరాలు జివ్వు మన్నాయి. ఆలోచించడానికి కిష్టం లేనంత, వోపిక లేనంత హడావుడి పడ్డాడు. అతని మనస్సు మాత్రం దక్షిణామూర్తి సూచించిన ధోరణిలో కొట్టుకు పోతోంది. "ఏమిటండోయ్, అది!" అన్నాడు ప్రస్తుతానికి వొస్తూ. సందేహాలు అడగకూడనివిగా మిగిలి, ఇంకిపోయాయి.

"ఇది థియేటర్ అనీ, ఒక నవలకే. సోమర్సెట్ మామ్ అన్నతను వ్రాసేడు... చదువు నీకు బాగా, టెక్స్ట్ బుక్కులా పని చేస్తుంది..."

● ● ●

అవకాశం కోసం వెతుక్కోడం వ్యాసమూర్తి కొక వ్యాపక మైపోయింది... ఆవిడకీతనకీ ఏమన్నా సాపత్యం సమత్వం ఉన్నాయా? ఏమిటి సంబంధం? ఇదీ—ఈ ధోరణి నిజమేనా? అన్న ప్రశ్నల్లేవు... ఉన్న క్షణాల్లో కొట్టొచ్చినట్టు తెలు

● ఇద్దరు హైస్కూలు అబ్బాయిలు ఆటల పోటీల గురించి చర్చించు కుంటున్నారు. అందులో ఒకడు "ఒరేయ్! నాకు తెలిసినవాడొకడు వంద గజాల దూరం 6 సెకన్లలో పరిగెట్టి పందెం గెలవగలడు తెలుసా" అన్నాడు.

రెండవవాడు: "అసంభవం అది. ప్రపంచ రికార్డు 9 2/3 సెకన్లు."

మొదటివాడు: "అయితే అవ్వొచ్చు. మా వాడికి అడ్డదారేమైనా తెలుసునేమో!"

న్నూనే ఉంటుంది. అంతేత్తున వుంటుంది; ఎందుకా, ఆవిడ తను చాలా అల్పుడేమో... కాని అలా అనుకోడం యిష్టం వుండదు; అలా ఎంతోసేపు ఆలోచించడు ... ఆవిడ కొక బాయ్ ఫ్రెండు అవసరం కాబో లనిపిస్తోంది. దానికి కారణాలూ ఆర్గ్యుమెంట్లూ. ఒకవేళ ఆవిడకి బాయ్ ఫ్రెండే కావలసి వచ్చిన సందర్భంలో తనకన్నా అర్హు డెవరు ?... అందుచేత ఎలాగో వొక లాగ ఆవిడతో అనుబంధం తెగ కుండా బంధం గట్టి పడేటట్టు జాగ్రత్త పడాలి — అదీ దక్షిణా మూర్తిగారి వుద్బోధా, తనకి సబ బనిపించిన రీతినూ. రోజూ కలు స్తాడు. ఎంతవరకూ వచ్చిందో చెప్ప మంటాడు. ఏవో సలహాలు చెబు తాడు. చక్కగా వివరిస్తాడు; చిక్కని వుదాహరణలు తెస్తాడు. వాతావర ణంలా, వ్యసనంలా, చుట్టూ వ్యాపి స్తాడు.

చివరికి వో అవసరం లాటి అవ కాశం తగిలింది.

'ఇక్కడ హైద్రాబాద్ లోనూ ఒక బేచ్‌వాళ్ళు ఈ పనికి ట్రెయి నింగ్ అవుతూ వుంటేకూడా, నన్ను కర్నూల్ వేసేం పొమ్మంటున్నారండి. నేను యల్. యల్బి. చదువుకుందా మని పుస్తకాలు కొనుగోలు చేసేను. నాతో సహా చదవడానికో అబ్బాయిని సెలక్ట్ చేసుకున్నాను. ఇంక ఫీజు కట్టడ మాలస్యం. ఇప్పుడు కర్నూల్ వెళ్ళిపోతే–'

'ఇది చాలా సిల్లీగా వుంది. ఆఫీ సర్లు బాధపడతారు ... వాళ్ళ ఆఫీ సుల్లో, కార్యనిర్వహణ కోసం లక్ష ఆర్డర్స్ వేస్తారు. అన్నీ సదుపాయం గానే ఉండవు. అక్కడే ఏదో ఒక ఆర్డరు ఎవరికో వొకరికి ఇబ్బందిగానే ఉంటుంది: అలా అని అన్నీ మారుస్తూ కూర్చుంటే వాళ్ళు పని చేయించు కోడం ఎలాగ ... ప్రతిసారీ ఇలా ఒకరిమీద ఆధారపడి ఉద్యోగం ఎంత కాలం చేస్తావు!'

'ఈ ఒక్కసారికి మీరు నాకి సాయం చెయ్యాలండి. ఫీజ్ కట్టేసిన తరవాత కోర్స్ అయ్యేవరకూ మార్చరు ...'

కరుణాదేవి నవ్వకుండా వొక్క నిమిషం కూచుంటే, దీనంగా ఏదేనా అందామనీ, నే ననకపోతే మాత్రం ఆవిడ నన్ని ఊర్కొంచి చూస్తూ వెళ్ళి పోనిస్తుందా అనీ – అనుకొన్నాడు. కష్టపడి నోరుమూసుకుకూర్చున్నాడు.

'హనుమంతరావుగార్ని కన్సల్ట్ చేసేవా?'

'లేదండి. నిన్న ఆయనకోసం ఆఫీ సుకి వెళితే లేరు ...'

'ఇంటికెళ్ళేవా, మరి?'

'లేదండి ...'

'ఏం? ... అప్పుడే ఆ యిల్లు మరిచిపోయావా, లేకపోతే ఆ ఇంటికి వెళ్ళకూడ దనుకున్నావా ?... నువ్వు కనబడ్డం లేదని నాతో వచ్చి చెప్పా డాయన! ఇదేం బావులేదు ... సరే; మీ డిపార్ట్‌మెంట్ హెడ్‌కి ఫోన్ డయల్ చెయ్యి; మాట్లాడదాం ... ఇంతకీ ఈ ట్రాన్స్‌ఫర్ అవుచెయ్యమని వ్యక్తిగతంగా నువ్వు దరఖాస్తు పెట్టేవా, లేకపోతే వాళ్ళని నీ వేని టీతో సర్‌ప్రైజ్ చేద్దామనుకుంటు న్నావా ?

'పెట్టేనండి, పిటిషన్–'

'సరే డయల్ చెయ్యి, నెంబరు – సాయంత్రం లోపుగా హనుమంత రావుగార్ని కలు.'

ఆ సాయంత్రం వ్యాసమూర్తి బాధ భరించలేక దక్షిణామూర్తి దగ్గర కెళ్ళాడు.

'ఎక్కడో పట్టీ కొట్టుంటుంది; నిన్ననో మొన్నోను! ఆ అక్కసు కాస్తా నీ మీద తీర్చుకొంది అంతే. కంగారుపడకు. చనువు తీసుకుందన్న మాట. లేకపోతే చీవాట్లెలా వేస్తుంది ...'?

వ్యాసమూర్తి కొక్క ముక్క కూడా బోధపడలేదు.

'పట్టీకొట్టడమేటండీ ?'

'అలాకూడా అవుతూ వుంటుం దోయ్, అప్పుడప్పుడూ! ... ఏముంది, ఆ క్లబ్బులంట పోవడం మగాళ్ళతో సమంగా కర్డ్సూ డ్రింకూ వ్యవ హారం! ఎక్కణ్ణో వొహణ్ణి వెర్రెత్తింది వేలిచుట్టూ తిప్పుకోవడం వాడు గేటుదాకా వొచ్చి బేరిపోయి క్షమించమ్మా అనడం ... లేకపోతే యేమిటి? ఈవిడ కిప్పుడు ముప్ఫ య్యేడో ముప్ఫయ్యెనిమిదో ఉంటాయ్; పద్దెనిమిదేళ్ళదాన్లా ముస్తాబు చేసుకుని ముద్దులు కురు స్తుంది అది చూస్తే కొందరికి కడుపు లోంచీ వికారం పుట్టుకొచ్చిందంటే, ఆశ్చర్యం ఏముంది ?–'

'ఏమి టన్నారూ?–ఆవిడకి ముప్ఫ య్యేడేళ్ళా ? ఇరవయ్యారో ఇరవ య్యేదో ఉంటా యనుకుంటున్నాను'

'అనుకో, అనుకో! నీ కలా అని పించడమే మంచిది! గుడ్‌లక్!!'

● ● ●

వరల్డ్ బై నైట్ సినీమా వచ్చింది; టివోలీలోకి. అక్కడ ఆవిడ కారు ఆగి వుంది. ఆవిడ కనిపించలేదు ... ఫస్ట్‌క్లాస్ క్యూలో నిలబడ్డాడు వ్యాస మూర్తి ... కాళ్ళు క్యూలో ముందుకి

● గ్రామ పంచాయితీ సభలో అల్లకల్లోలం బయల్దేరి "నీ అంతటి చవట దద్దమ్మ లేడంటే, నువ్వంత వెధవ లేడు" అని ఒకర్నొకరు దూషించు కోడం మొదలెట్టారు. అంతలోకి చైర్మన్‌గారు లేచి "నే నిక్కడ సభకి అధ్యక్షత వహించాను. నన్ను మీరు పూర్తిగా మర్చిపోతున్నట్లుంది" అన్నారు.

ఒక్క వేపు మాత్రం కదుల్తున్నా, కళ్ళు ఆవిడకోసం నాలుగువేపులా వెతుకుతూనే ఉన్నాయి ... మనస్సు ఆవిడ గురించి పరిపరివిధాల ఆలోచిస్తూనే ఉంది ... సినిమాకొచ్చిందా? కూడా ఎవరొచ్చేరో! ... ఎవడో, ఆ అదృష్ట వంతుడు: చూడాలి. దక్షిణామూర్తి చెప్పినట్టు దురదృష్టవంతుడేమో, ఒక వేళ! ఏ టిక్కెట్టో! రిజర్వుడు క్లాస్‌కి ఎడ్వాన్సు బుకింగు: బహుశా ఫోన్‌లోనే చేసేసుంటారు ... ... వాళ్ళ పక్కనో, వెనకనో సీటు సంపాదించి కూర్చోగలిగితే కొంత బోధ పడుతుందేమో ... డబ్బులు చాలేటట్టు లేవు" ... 'వన్ టికెట్ ప్లీజ్ ...' ఆ కొద్దిక్షణాలూ కౌంటర్లో తలా, కళ్ళూ పెట్టి యువతలపడి ఇటుచూసే సరికి, అదుగో ఆవిడ; ఇదుగో ఆవిడ లోక సమ్మోహనకరంగా వొదిలిన పైట చెంగు! ...

"నమస్కారమండి ..."

"నమస్కారం! ... ... సినిమా కొచ్చేవా?"

"అవునండి ..." తన చేతులో టిక్కెట్టు తన క్లాసమేట్‌తో మొహమాటపడుతూ చెప్పేసిన తర్వాత జేబులో పెట్టుకున్నాడు. "ఒక్కరే వొచ్చినట్టున్నారే–?"

"అవును ..." కరుణాదేవి విశాలంగా నవ్వింది. "... ఒక్కర్తినే రావడం చాలాఏళ్ళ తరవాత మొదటి సారి ... జడ్జీగారమ్మాయి —తార; వస్తానంది ... పావు గంటనించి వెయిట్ చేస్తున్నాను ... ఇప్పుడే ఫోన్ చేసేను ... ఇంటి దగ్గిర మధ్యాహ్నం మూడింటికే బయల్దేరిందిట; కారు తీసుకుని ... ఏ ఫ్రెండ్స్ యిళ్ళల్లో తిరుగుతోందో—!"

"వస్తారనుకుంటానండి ... కార్లో కద! ఏ క్షణం వచ్చినా రావచ్చు!"

"అఫ్‌కోర్స్ ... అయినా ఓ అర గంటకంటే ఎక్కువ చూడదల్చుకో లేదు ..."

చూసి వెళ్ళిపోతుం దనుకున్నాడు వ్యాసమూర్తి ... కాని అటు మొదలెట్టిన యిరవై నిమిషాలకి గేట్ దగ్గిరుండే అతను– "ఎనీవన్ బైనేమ్ వ్యాస్‌మూర్తీ—?" అంటూ వెతుక్కుంటూ తన దగ్గరకొచ్చి "ఎక్స్‌క్యూజ్ సార్ ... మేడమ్ వాంట్స్యూ—" అన్నాడు

ఆవిడతో వెనక సీట్లో కూర్చుని కారులో వెళ్ళడం కోసం, తన రూమ్ దగ్గర డ్రాప్ చేయించుకోడం కోసం తను తెచ్చిన సైకిల్ టివోలీ కాంపౌండ్‌లోనే వొదిలిపెట్టి, పొద్దుకే రూపాయిన్నర అదనంగా చెల్లించి తెచ్చుకోడం కూడా, అన్నిటితో బాటు మరిచిపోడం కష్టం ...

"ఎంతవరకూ వచ్చింది?" అంటూ దక్షిణామూర్తి రూమ్ కొచ్చేడు.

వ్యాసమూర్తి నవ్వేసి ఊరుకున్నాడు. ఎంత అడిగినా ఏం లేదన్నాడు.

"పోనీ, అంతవరకూ వచ్చింది గద!—ఇలాంటి విషయాల్లో నవ్వేసి ఏం లేదనడం సాధారణంగా ఎప్పుడు

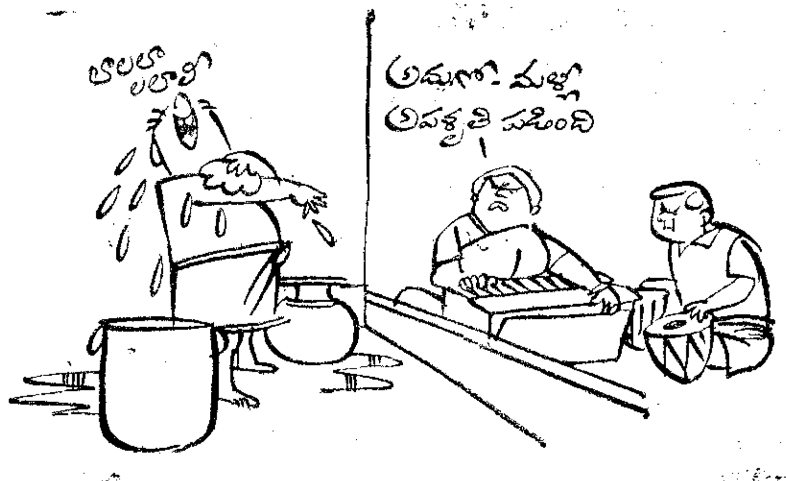

జరుగుతుందో నాకు తెలుసు లేవోయ్"

దేవాంతకుడు ... ...

"— రిలయబుల్ సర్కిల్స్‌లో రూమర్ ఒకటి బైలుదేరింది, విన్నావా? — రాజారావుగారు ఫారిన్ వెళ్ళిపోతూ—అక్కణ్ణుంచొచ్చే వేళకి డైవోర్స్‌కి సిద్ధంగా ఉండమని చెప్పి వెళ్ళేరుటోయ్, మా దేవిగార్ని! లక్ష కాదు; రెండైనా సరే, యిచ్చేసి సెటిల్ చెయ్యమని లాయర్ ముకుందంగారికి ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ యిచ్చేరుట ... దేవిగారు బార్ మెంబర్స్‌లో వో జూనియర్‌నో, లేక నీ లాగ లైఫ్‌లో కొత్తగా అడుగు పెడుతున్న బ్లూమింగ్ అండ్ బ్యూటిఫుల్ గాణ్ణో సెలక్ట్ చేసుకుంటుందని—రూమర్ ... మరి నీ ఛాన్సెస్ ఎంతవరకో!"

"... ... ..."

"కాని ఒక్కటి మాత్రం జ్ఞాపకం పెట్టుకో. సర్వీస్ కమీషన్ పరీక్ష వ్రాసినట్టు కాదు. అక్కడ ఈవిడ రికమెండేషన్ పని చేసిందిగాని ఇక్కడ ఎవడి రికమెండేషనూ పని చెయ్యదు ..."

దక్షిణామూర్తి అలా వెళ్ళగానే మధురోహల్లో వజ్జనాలాడ సాగాడు, వ్యాసమూర్తి ... థియేటర్ పుస్తకం అలవోకగా తెరిచేడు. అది అతని 'అభిమాన పుస్తకం అయి కూర్చుంది ... ... సోమర్‌సెట్ మాం ఆ పుస్తకాన్ని ముందుగానే వ్రాసేసినందుకు అతనికి మెత్తటి కోపం వస్తూ వుంటుంది ... కొన్ని ప్రకరణాలంటే అతనికి దక్షిణామూర్తి మాటలకంటే యిష్టం ... నడి వయస్సు దాటిన మహిళ; బాధ్యతలు తెలిసిన భామ — బొత్తిగా కొత్తవాడొకడు తారసపడి; మాసిన గడ్డంతో మందహాసం

బుజంమీాద వరకూ పెట్టిన కితకితలకి సమాధానం చెప్పలేకపోయింది. గౌరవనీయులూ, పెద్దలూ అయివుండి దాదాపు చిన్నతనంనుంచీ తనని ఆరాధిస్తూ వాంఛిస్తే, ఆయనకి చివరకి ఆరాధనే మిగిల్చింది. తనకింద పని చేసేవాడు, డబ్బులోగాని, పలుకుబడిలోగాని, ఆఖరికి తానాడే నాటకాలు బోధపర్చుకోడంతోగాని— ఎందునా తనకి ఈడుగాని వాణ్ణి పట్టేసి, సాక్షాత్తూ పునర్యౌవనం పొందింది... లోకం అంతా వొక, నాటకరంగం, కాకపోతే వొక నర్తనశాల... దేనికి టైమ్‌రావాలని రాదు; ఉండాలని ఉండదు. సమయం చూచుకుని, సమయం కనిపెట్టి, సమయం మించిపోకముందు అన్నిపన్లూ పూర్తి చేసుకోవాలి...

ఈ విధంగా తక్కువ మగవాణ్ణి యెంచుకోడం చరిత్ర ప్రసిద్ధంలాగే ఉంది... కారు డ్రైవర్లూ, కమ్మెగాళ్లూ ఎకౌంటు గుమాస్తాలూ కథానాయకులు కావడం అప్పుడప్పుడు అవుతూనే ఉంది... ఇందులో ఏదో ఉంది; లేకపోతే చరిత్ర చర్విత చర్వణంచేసి ఈ సత్యాన్ని పునః, పునఃప్రతిష్ఠ చెయ్యడం జరగదు...

తను ఆవిడ కంటె తక్కువవాడు కావడం—తన అనర్హత ఎలాగో, అర్హతా అలాగే నేమో... ఈ అర్హతానర్హతల మధ్య, ఆడంబరాల ఆవేదనల మధ్య, తను ఎలా ఉత్తీర్ణుడు కావడం?

4

ఏదెలా వున్నా దక్షిణామూర్తి గారు చెప్పింది నిజం—అనుకున్నాడు వ్యాసమూర్తి—ఈవిడ కెప్పుడూ ఒక మగవాడు పక్కన ఉండాలి...

అదృష్ట దేవతగానీ, దురదృష్ట దేవతే గానీ—ప్రేమదేవత మాత్రం అవును...

మనుష్యుల్లో ఈ భావం ఎందుకు పుడుతుంది? దీనికి కారణం ఏమిటి; పరిధి ఎంతవరకు? తెలుసుకోడంవరకే గాని ఆచరణీయమైన నిర్ణయాలు చేసుకోడం కష్టం ... ఏ వాగొస్తే దాంట్లో కొట్టుకుపోడం మనిషి లక్షణం ... అంతకంటె మించితే మానవాతీతం. మొదట మానవులు; తరవాత, ఓపిక, తీరిక ఉంటే మానవాతీతులు...

పరిస్థితులూ, అవకాశాలూ కూడి రాకపోతే ఎలాగైనా కాలక్షేపం చేసెయ్యొచ్చును... అవకాశంఅంటే అదొక పరీక్షాసమయమే... వినియోగించుకోవడమా; వ్యర్థం చేసుకోవడమా?

ఆవిడ తన నిలా ఎందుకు ఆహ్వానించిందో? ఇది నిజంగా కాకతాళీయమా? అంతానా?

తను ఏంచేస్తే మంచిదో; ఏం చెయ్యకపోతే మంచిదిగాదో—?

● ● ●

ఇప్పుడావిడ ఏం చేస్తూందో!— కనిపెట్టడం పెద్ద కష్టం గాదు.

బాత్‌రూమ్ కేసి వెళితే వరండా పక్కన ఆవిడ గదికొక పెద్ద- గాజు పలకల కిటికీ ఉంది. ఆ కిటికీలోంచి సరిగ్గా మూసెయ్యని స్క్రీన్‌లోంచి, తిన్నగా ఆవిడ మంచం కనిపిస్తుంది.

ఆవిడ నిద్రపోడంలేదు... పుస్తకం ఏదో కిందపడేసిన చప్పుడూ, టీపాయ్ ఈడిస్తే అయ్యే బరబరా చప్పుడు వినిపిస్తూనే ఉన్నాయి; అప్పుడప్పుడు—

ఆవిడ వుద్దేశ మేమిటో ... నుడిగాలికంటే విచ్చలవిడైన ఆవిడ చరిత్ర... ప్రేమ పక్షులగురించి ఆవిడ వుద్దేశాలు.. కమ్ సెప్టెంబర్ దృశ్యాల సమక్షంలో ఆవిడహర్షం .తనరూమ్‌లో ద్వయంపట్ల ఆవిడ సానుభూతి; టేంక్ బండ్ మీద కనుపించిన జంటని గమనించి నప్పటి ఆమె చర్య...—ఇవి తనకి ప్రోత్సాహాన్నివ్వడానికేనా? చాలా యివి? వీటితో తను ముందుకు వెళ్ళవచ్చా?... ఇంతకంటె వివరంగా ఇంత సంస్కారం ఉన్నవారు చెప్పరేమో!...?

ఏమో...తొందర పడకూడదు... దక్షిణామూర్తి చెప్పినట్లు తొందరపడితే వ్యవహారం చెడిసి గొడుతుందేమో...

దక్షిణామూర్తి సిగ్గోసిరి...

తొందర పడకపోతే... ఆవిడ అంతకన్నా తొందరపడదు... ఎవరూ తొందరపడకుండా కూచుంటే, అవకాశాలు మళ్ళీమళ్ళీ వొస్తాయా?... ఎలాగో వెతుక్కొని అవకాశం సృష్టించొచ్చుగాని—అవి వెలితిగా కృతకంగా ఉంటాయేమో...

ఇంక అట్టే టైమ్ లేదు...

● ● ●

హాల్లో గడియారం ఒక గంటు కొట్టింది ఒంటిగంటా? అనుకుంటూ వాచీ చూసుకున్నాడు వ్యాసమూర్తి. ఒకటిన్నర... వ్యాసమూర్తి లేచాడు. లేచాడుగాని అతను నడవలేదు. అక్కడే నించున్నాడు; ధైర్యం చెయ్యలేక.

ఏం చేద్దామని? అని మనస్సు నిలవదీసి అడుగుతోంది... ఏమో... తెలియదని దబాయించి దాటేశాడు, ప్రశ్నని... అలాగే, నిస్సత్తువ సహాయంతో నిర్ణయం వొకటి చేసుకొని ద్వారంవరకూ వెళ్ళి తలుపు తెరిచాడు.

ఎదురుగా కరుణాదేవి గది... తలుపు పూర్తిగా మూసిలేదు. రెండు తలుపులమధ్య సన్నని సందు మిగిలిపోయి అందులోంచి వెల్తురు పలువాలుగా ఎటో వెళ్తోంది ... ఆవిడ తలుపు తీసుంచడానికి కారణమేమిటో- అని ధైర్యంచెప్పుకున్నాడు వ్యాసమూర్తి

సరిగ్గా అదే సమయానికి కరుణాదేవి గదితలుపులు తెరుచుకున్నాయి. తెల్లని చీర కట్టుకున్న కరుణాదేవి ఒక్క నిమిషం ద్వారాని కడ్డంగా నిల్చుంది.

"నే ననుకున్నది నిజం...", అనుకున్నాడు వ్యాసమూర్తి.

చీకటి పల్చగా, మెత్తగా, అందంగా వుంది...

వ్యాసమూర్తి ఒక్కడుగు ముందుకు, ఆవిడవేపు వేశాడు.

కరుణాదేవి తక్కున హాల్లో నాలుగు దీపాల స్విచ్ వేసింది. హాలంతా వెల్తురుమయమైంది... హఠాత్తుగా వొచ్చిన వెల్తుర్లో ఆమె మొహం చూడ్డానికి వ్యాసమూర్తి ధైర్యం చెయ్యలేదు. వెల్తురు చూడలేక కళ్ళూ, ఆవిడ్ని చూడలేక మనస్సూ, మిలమిల్లాడేయి. ఆ భయంలో, ఆ కంగారులో "నేను నేను-" అనకుండా నిలదొక్కుకున్నందుకు ఆనందించవలసొచ్చింది.

చిరునవ్వుతో కరుణాదేవి పలకరించింది "నీకూ నిద్రపట్టలేదా?"

"లేదండీ" అన్న మాటకూడా నోట్లంట పెగల్లేదు, వ్యాసమూర్తికి.

"నీకు శ్రమ యిస్తున్నందు కేమీ అనుకోకపోతే - నాకో చిన్న ఉపకారం చేసిపెట్టాలి..."

"ఓ, తప్పకుండా!"

"...క్రిందని, ఔట్ హౌస్‌లో డ్రైవరు పడుకొని నిద్రపోతూ వుంటాడు... వరండాలో బజ్ నొక్కితే అతను లేచొస్తాడు. కారు తీసుకుని సిటీలోకి వెళ్ళి, నాకో బ్రాండీ బాటిల్ తెచ్చిపెట్టాలి...

మేం ఎప్పుడూ తెచ్చుకునే బార్ వాళ్ళకి చీటీ రాసిస్తాను; ఓ అరడజను స్లీపింగ్ టాబ్లెట్సు కూడా యిస్తాడు; తెచ్చిపెట్టు... లేకపోతే ఇవాళ ఇహ నిద్రపట్టేటట్టు లేదు. ఈ అర్ధరాత్రిపూట ఆ డ్రైవర్ని లెమ్మంటే ఏడుస్తాడుగాని చేసేదేం లేదు... ఇంత నీరసంలో నేను డ్రైవ్ చెయ్యలేను...'

"డ్రైవర్ విసుక్కుంటే నేను డ్రైవ్ చేసుకు వెళ్తానండి ... ... నాకేం నీరసం లేదు; నిద్రమత్తూ లేదు" అన్నాడు వ్యాసమూర్తి.

"వండర్‌ఫుల్. నీకు డ్రైవింగ్ కూడా వచ్చా? చెప్పేవే కాదు. అలాంటప్పుడు ఆ డ్రైవర్ని లేపడం, వాడు విసుక్కోడం, సరేలే అంటూ నువ్వెళ్ళడం అన్నీ ఎందుకు—? తిన్నగా షెడ్లో కారు తీసుకుని నువ్వే వెళ్ళొస్తే బావుంటుంది."

"నా ఉద్దేశం కూడా అదేనండి."

రెండు నిమిషాల్లో ఒక చీటీ, కారు తాళాలూ తెచ్చి యిచ్చింది కరుణాదేవి. "...ఈ బార్ తెలుసా?" అంది.

"తెలుసు."

● ● ●

ఉదయం ఎనిమిదిన్నరైంది.

వ్యాసమూర్తి, దక్షిణామూర్తి దగ్గర కెళదామని డ్రెస్ చేసుకున్నాడు; రూమ్‌కు తాళం పెట్టాడు.

క్రింద కారాగిన చప్పుడైంది.

చకచకా మేడమెట్లు దిగి వొచ్చేశాడు, వ్యాసమూర్తి.

కారు హనుమంతరావుగారిది. డ్రైవరు నమస్కారం చేసి చీటీ ఇచ్చాడు.

"గొప్ప ప్రమాదం జరిగింది. ఉన్నపళంగా బైలుదేరి రా—హనుమంతరావు."

'ఏమైంది?'

'తెలీదు బాబూ.'

కారెక్కాడు వ్యాసమూర్తి. "పద".

● ● ●

పోర్టికోలో కారాగింది ... ... హనుమంతరావుగారక్కడే సిద్ధంగా ఉన్నారు.

"పంతులూ; నువ్వు దిగిపో—"

"చిత్తం."

'ఫ్రంట్ సీట్లోకి రా, మూర్తీ!' అని హనుమంతరావుగారు కారెక్కి స్టార్ట్ చేశాడు.

... ...కారు కాంపౌండ్ దాటి వెళ్తోంది.

"రాత్రేమైంది మూర్తీ?"

వ్యాసమూర్తికి షాక్ తగిలినట్లయింది. తెల్లమొహం వేశాడు. కరుణాదేవి ఇంటి దగ్గర ఏమైందని అడుగుతున్నారని తెలిసింది.

"టైమ్‌వేస్ట్ చెయ్యకు... ఫరవా లేదు; చెప్పు."

"సాయంత్రం ఆవిడ మా ఆఫీస్ కొచ్చేశారండి. ఇద్దరం కలిసి సికింద్రాబాద్ వెళ్ళి ఆ ఫర్నిచర్ కంపెనీ ఆయన్తో మాట్లాడామండి, లేటైపోయిందండి. కాజ్‌లో భోంచేసి రెండో ఆటకి ఇంగ్లీష్ పిక్చరుకు

వెడదాం అన్నారండి... సినిమా నుంచొచ్చి బంగళాలో గెస్ట్ రూమ్‌లో పడుకున్నానండి పొద్దుటే ఒచ్చేశానండి...' అని వ్యాసమూర్తి ఆయన వేపు చూశాడు.

ఆయన నమ్మలేదు. వ్యాసమూర్తి కళ్ళలోకి లోతుగా చూస్తూ "—నిన్న అర్ధరాత్రప్పుడు ఊళ్ళోకి పంపిందటగా!" అన్నాడు.

"...అవునండి...రాత్రి ఒంటి గంటున్నరకి- బాత్రూమ్ కని వెడదామని లేచానండి ..."నిద్దర పట్టలేదు; ఒక బ్రాందీ బాటిలూ అరడజను స్లీపింగ్ టాబ్స్ తెచ్చిపెట్టు"మని— బార్ మేనేజర్కి లెటర్ రాసిచ్చారండీ. కారు తీసుకుని వెళ్ళొచ్చానండి... 'అక్కడ పెట్టిపో; నేను స్లీపింగ్ డోస్ వేసుకుంటాను; లేచే సరికి లేటవుతుంది; నువ్వు లేవగానే రాజ్యలక్ష్మి నడిగి కాఫీ తీసుకుని, డ్రైవర్ని కార్లో, నీ రూమ్ దగ్గర డ్రాప్ చెయ్యమను"—అనేసి తలుపేసుకున్నారండి...'

'అంతేనా?'

"అంతేనండి"

హనుమంతరావుగారు వ్యాసమూర్తిని మరోకసారి తీక్షణంగా చూశాడు: వెంటనే చూపు రోడ్డు మీదికి మళ్ళించేడు. స్టీరింగ్ వీల్ మీద, ఏదో పాటకి తాళంవేసినట్లు వేళ్ళతో కొట్టసాగాడు.

'ఏమైందండి? ఏదో ప్రమాదమని రాసేరు!-' అన్నాడు వ్యాసమూర్తి.

హనుమంతరావుగారు అతని కళ్ళల్లోకి కటువుగా చూసేడు ... మళ్ళీ చూపు తిప్పేసుకుని ఐదు సెకండ్లు నిశ్శబ్దంగా ఊరుకున్నాడు. "కరుణాదేవి చచ్చిపోయిందోయ్."

"ఆ! ..." వ్యాసమూర్తి కంగారుపడి సీట్లో సగానికి లేచాడు.

"—నా ఉద్దేశం ఏమిటంటే— ... నువ్వు జరిగిందంతా చెప్పావా?"

వ్యాసమూర్తి వొణికిపోతున్నాడు. 'అవునండీ... అంతా...చెప్పానండీ'

"భయపడిపోకు... ... భయపడి అబద్ధం చెప్పడంకన్నా ధైర్యంగా నిజం చెప్పడం మంచిది—"

'నె ... న్నే ... నిజమే చెప్పేనండీ.'

"అయితే ధైర్యంగా ఉండు... ఆవిడెవరు, నువ్వెవరు, నేనెవరు! ... కాని, నువ్వూ నేనూ కలిసి ఆవిణ్ణి హత్య చేశామేమో అని... కనీసం నేను; ఆవిణ్ణి చావకుండా ఆపేవాణ్ణనుకుంటాను... రాత్రి రెండు గంటలప్పుడు ఫోన్ చేసిందోయ్ 'గొప్ప ఆపదలో వున్నాను; రక్షించండి—' అంది.

ఏవో హిస్టీరిక్ షాక్స్ తగుల్తూనే ఉంటాయి. ఆవిడకి... కొన్ని వందల మంది ఫ్రెండ్సు; కొన్ని వేలయిన్సిడెంట్సు – అన్నీ దాదాపు ఏడ్పించర్సే. ఏవి జ్ఞాపకంవొచ్చి బాధపడుతోందో; వొంటరిగా ఉంది; అనుకున్నాను.

"చెప్పు"- అన్నాను.

"రక్షించండి. వెంటనే రండి"- అంది.

"దొంగలా, దొరలా?"- అన్నాను.

"ఎవరూ కాదు ... ... ఓ చిన్న అబ్బాయి ... నన్ను ప్రేమిస్తున్నానంటాడు ... నాకు చాలా నీరసంగా ఉంది. అతన్ని ఊళ్ళోకి పంపేను. అతను తిరిగి రాకముందు మీరు రావాలి. లేకపోతే యేం జరుగుతుందో చెప్పలేను"- అంది.

"ఏమయినా బలప్రయోగం చేస్తున్నాడా?"- అన్నాను.

"ఛీఛీ, వాడి మొహం! - ఇంకా ప్రారంభంలో ఉన్నాడు ... అసలు ఇవాళే మొదలు, వాడి బుర్ర ఇది ఆలోచించడం, అనుకుంటాను. ప్రస్తుతానికి అరడజను పేజీల ప్రేమలేఖ రాశాడు. అఫ్‌కోర్స్ - అత నివ్వకుండానే అబహుమతి స్వీకరించాను" అని పకపకా నవ్వింది. "మీరు వెంటనే బయల్దేరి వొచ్చెయ్యండి!"- అంది.

వాడెవడు?- అని నే నడగలేదు. అలా అడగడం మర్యాదకాదు. ఆవిడ చెప్పనూ లేదు.

"—సరే, నీరసంగా ఉందంటున్నావుగనక, ఇంట్లో బ్రాందీ ఉంటే కొట్టెయ్యి. బలప్రయోగం లేదంటున్నావు గనక, తలుపులు బిడాయించుకు హాయిగా నిద్రపో. పొద్దుటే వస్తాను; అబ్బాయిని మాత్రం వీలైతే దాచిపెట్టు; చూడాలనుంది"— అన్నాను.

తరవాతేమైంది, మూర్తీ?—ఆ అబ్బాయి, నువ్వేగా!"

వ్యాసమూర్తి పెదవులు వొణికాయి "...నె...న్నే నే—నండి ... కాని నే నబద్ధాలాడేదండి... నేను సిటీలోంచొచ్చాక ఆవిడ నా మొహంవైనా చూళ్ళేదండి. బాటిలూ పిల్సూ అందివ్వబోతే అందుకోలేదండి. అక్కడ పెట్టిపో— అన్నారండి. నా వెనకే తలుపు గడియేసుకొన్నారండి" అతని కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి. ఉద్యోగం కోసం ఆవిడ సాయం అపేక్షించడం, ఆవిడిచ్చిన మర్యాదా, దక్షిణామూర్తి వ్యాఖ్యానాలూ, తన చర్యలూ, ఆలోచనలు, తనమూలంగా ఆవిడ మానసిక ఆందోళన పొందడం, మరణించడం—అన్నీ తెలిసిపోతూ, మిశ్రితభావాలు అందజేస్తూ అతణ్ణి కలచివేశాయి. పశ్చాత్తాపాసిక్తుడూ వ్యవధీ అర్థంతా లేనట్టయిపోయాడు. భయంలో కొట్టుకుంటున్నాడు.

మరి కొంతసేపు హనుమంతరావుగారు నిశ్శబ్దంగా ఉండిపోతే వ్యాసమూర్తి తన భయాన్ని దాచటానికి ప్రయత్నిస్తూ సంభాషణ మొదలుపెట్టి ప్రతీ అక్షరంలోనూ వ్యక్తం చేసేవాడే. కాని, 'కరుణావిల్లా' దగ్గర పడగానే ఆయన "...ఆ వుత్తరం ఏదో, ...నీ దగ్గిరుందా?" అన్నాడు.

"లేదండి. అట్నుంచొచ్చేక నేనెంత వెతికినా కనిపించలేదండి."

హనుమంతరావుగారు వ్యాసమూర్తి వేపు చూశాడు. "కళ్ళుతుడుచుకో" అన్నాడు.

కారు కరుణావిల్లా ఆవరణలో ప్రవేశించింది.

● ● ●

హనుమంతరావుగారు దిగగానే అక్కడ కూర్చున్న రాజ్యలక్ష్మి కారు డ్రైవరూ లేచి నమస్కారాలు పెట్టారు. డ్రైవర్ని చేత్తో పిల్చి, "కారు తీసుకు మనింటికెళ్ళు. అమ్మగార్ని పెద్దమ్మాయిగార్నీ తీసుకురా!...పోలీసులకి ఫోన్ చేశావా?" అన్నాడు హనుమంతరావుగారు.

"లేదండి...తమరొచ్చేక—"

"దట్స్‌రైట్, పోనీ లే; నేను చేస్తాను—నువ్వు తొందరగా వెళ్ళు—రాజ్యలక్ష్మి వద"

రాజ్యలక్ష్మి, వ్యాసమూర్తి ఆయన వెంట కరుణాదేవి గది వేపు వెళ్ళారు.

మంచంమీద, దన్నపిల్లో మీద, సౌందర్యం, స్వేచ్ఛ శాశ్వత నిద్రపోతున్నాయి...వ్యాసమూర్తి హనుమంతరావుగారివేపోసారి చూసి, ఆయనంత న్యూట్రల్‌గా ఎలా చూస్తున్నాడా అని ఆశ్చర్యపోతూ, ఇంత త్వరగా అంత చెలాకీ అయిన మనిషి జ్ఞాపకాల పొగుగా మిగిలిపోయి జ్యోతి ఆరిపోయినందుకు భయపడిపోయి, దుఃఖాన్ని తుడుచుకుంటున్నాడు.

● ● ●

మూడు ఉత్తరాలు దొరికాయి, తలగడ క్రింద.

ఒకటి రాజారావు గారికి; సీల్డు కవరు, పెద్దది; బరువైంది.

రెండోది హనుమంతరావు గారికి; అంటించని కవరు.

మూడోది పోలీస్ కమీషనర్‌కు. కాగితం మడత.

హనుమంతరావుగారు ముందుగా కవరులేని కాగితం మడత విప్పి చదివేశాడు. కేవలం ఆత్మహత్యేననీ, కారణాలు చాలా ఆధ్యాత్మికమైనవనీ, ఎవరికీ ఎలాంటి సంబంధం లేదనీ, సమ్మతిపూర్వకంగా స్పష్టం చేసినట్లు వ్రాసింది. అదిచూసి తేలికపడి నిట్టూర్పు విడిచాడు.

● ● ●

హనుమంతరావుగారూ,

ఆఖరు నమస్కారం.

రాజారావుగారు అమెరికా వెళుతూ, కొడుకులు తన నంత దూరానికి రప్పించుకుంటున్నందుకు నొచ్చుకుంటూ, తన అపేక్ష అనే బలహీనతకీ, నా అసమర్థతకీ సిగ్గుపడుతూ మనకోసం, ఈ దేశంలో వుండిపోగల కొడుకు నొకణ్ని నే తిరిగొచ్చే వేళకి చూడమంటే- తల్లీ తండ్రీ లేని, వాణ్ణి, బుద్ధీ జ్ఞానం ఉన్నవాణ్ణి,

ఉగ్గు పాలూ అక్కర్లేనివాణ్ని, అండా దండా కావల్సినవాణ్ని- చూశాననీ, ఆయన చూస్తే తప్పకుండా మెచ్చుకుంటారనీ తెచ్చుకుంటారనీ, వారికి తెలియజేశాను.

వాడు నా కొడుకే. లేకపోతే నాకు వాడిమీద పుత్రప్రేమ ఎందుక్కలుగుతుంది?

నా దృష్టి ఎప్పుడూ దెబ్బతినదు.. వాడు నిశ్చయంగా నా కొడుకే. ఇరవై రెండేళ్ళనాడు, పిఠాపురంలోని ఒక ధనవంతుడు నన్ను వైజాగ్‌లో కాలేజీలో చేర్చి, నా యోగక్షేమాలూ,సుఖసౌఖ్యాలూ స్వయంగా వచ్చి విచారిస్తూవుండిన రోజుల్లో, ఏదో నర్సింగ్ హోమ్‌లో నా బిడ్డగా, వారిబిడ్డగా జన్మించి కూడా, నాకుగాని వారికి గాని ఆ బిడ్డని పెంచే సాహసం, అదృష్టం లేక, అయిదువేల రూపాయలతో తల్లిదండ్రుల్ని కొనుక్కున్న నెల తక్కువ బిడ్డ... ఎప్పటికేనా తెలుసుకుంటాననీ, మళ్ళీ చూస్తాననీ ఆశించలేదు. పుట్టుమచ్చలూ వొంకర్లూ ఏమీ గుర్తులు లేవు... అయినామాత్రం నా దృష్టి దెబ్బతినదు ...... పేరు పెట్టిన వారెవరో, పాలు పోసిన వారెవరో.

పోతపాలతో, ఎరువు భావాల్తో పెరిగాడు గనకే, ఇలా చెడిసి కొట్టింది. అమ్మెవరో, అతివెవరో తెలుసుకోలేకపోయిన మూర్ఖుడు.

జీవితాన్ని తిరగరానివంపులుతిప్పి, అన్న, తమ్ముడు, తండ్రి, కొడుకు, ఇలాంటి బంధువులులేకుండా చేసేసుకున్నాను. నన్ను చూస్తే అందరికీ వొక్కలాంటి భావం కలిగితే అది నా తప్పుగాక, వారందరిదీనా?... నా తప్పులన్నీ వొక రూపం పొంది; నాజీవితంలోవున్న పొరపాటును ఎత్తిచూపించడానికి నా కొడుకును నియోగించడం సిగ్గుపడవలసిన విషయం... నాకు ప్రేమలేఖ వ్రాసిన అతన్ని మందలించడానికిగాని, ఇలాంటి కుమారుణ్ణి రాజారావుగారికి చూపించి స్వీకరించమనడానికిగాని—అన్నిటికీ మించి మొట్టమొదటే నా భావం నా కుమారుడికి తెలియజేయక పోయినందుకు సిగ్గుపడ్డానికి గాని నా కోపికలేదు. ఈ సమయంలో, నేనుంటే, పరిస్థితులూ మనుష్యులూ నాకనేక కర్తవ్యాలు నిర్దేశించడం జరుగుతుంది. నాకు తోచిన మార్గాన నే పోవడానికి ఇదే అవకాశం.

సెలవు,

కరుణ.

తా, క :- ఈ ఉత్తరంతో ఒక సీల్డు కవరూ, పోలీసులకొక ఉత్తరమూ ఉన్నాయి. ఎవరిది వారికందజేసే బాధ్యత మీ కొప్పగిస్తున్నాను. వారి ఉత్తరం తప్ప మిగతా దేదీ పోలీసులకిచ్చి నా కొడుకు బ్రతుకు పాడు చెయ్యవద్దని నా కడసారి ప్రార్థన.

□□□

ప్రయాణం

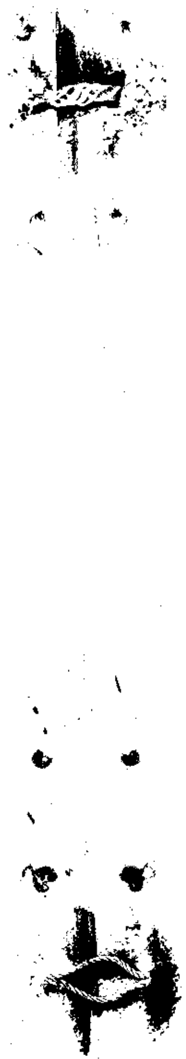

అమ్మ వంటింటి గడప దగ్గర కూర్చుని మాటిమాటికీ కొంగుతో కళ్ళొత్తుకుంటోంది. నాన్నగారు మేడమీద కూర్చుని మండిపడుతున్నారు. తమ్ముడు కాలుకాలిన పిల్లిలా సావిట్లోనూ వరండాలోనూ తిరుగుతున్నాడు. నేను సిద్ధంగానే ఉన్నాను. సిద్ధమవటానికి మాత్రం ఏముంది! తెచ్చుకున్న నాలుగు బట్టలూ చిన్న సూట్‌కేసులో పెట్టుకున్నాను. పుస్తకాలు రెండూ చేతి సంచీలో పెట్టాను. రైలుకి వేళయిపోయింది. ఒక్కళ్ళూ మాట్లాడరు.

ఇక లాభం లేదనుకుని నేనే తమ్ముణ్ణి పిలిచి ఓ టాక్సీని పిలుచుకు రమ్మన్నాను. అమ్మ ఉలిక్కిపడి, వాణ్ణి వెనక్కి పిలిచే లోగానే వాడు గుమ్మం దాటేశాడు. అమ్మ మేడమీదికి వెళ్ళింది నాన్నగార్ని పిలుచుకు రావటానికి. అనవసరంగా ఆయన మెట్లుదిగి రావటమెందుకని నేనే మేడమీదికి వెళ్లాను.

"వెళితే వెళ్ళమను. నాతో చెప్పటం దేనికి? పెద్దవాళ్ళు చెబితే వినటం – అనే జ్ఞానం లేనప్పుడు" అని కసురుతున్నారు నాన్నగారు. అమ్మ బిక్కు బిక్కుమంటూ గదిలోంచి ఇవతలికొస్తూంటే నేను లోపలికి వెళ్ళాను. నన్ను చూడగానే నాన్నగారు మొహం గోడవైపుకి తిప్పుకున్నారు. ఏం మాట్లాడాలో తోచలేదు. "జరిగిందానికి నన్ను క్షమించండి" అని అడగటం అసందర్భంగా తోచింది. ఆయన క్షమించరు. అలాగని నా అభిప్రాయాన్ని మార్చుకోవటానికి నేను సిద్ధంగా లేను. ఆయనమీద నాకు ప్రేమ, గౌరవం లేవని కాదు. నామీద కూడా నాకు ప్రేమ, గౌరవం ఉన్నాయి. నేను చెయ్యదలుచుకున్న పని తప్పుకాదని నేను నమ్మినప్పుడు, అది నా జీవితానికి సంబంధించిన ముఖ్యాంశమయినపుడు–అమ్మ మనసు కష్టపెట్టుకుంటుందనీ, నాన్నగారు కోపగిస్తారనీ తలవొగ్గటం నాకు చేతకాదు. "నాన్నగారూ, ఈ ఒక్క విషయంలోనూ నన్ను అభ్యంతర పెట్టకండి. నా సుఖాన్ని కోరే వారైతే అతన్ని చేసుకోమని నన్ను బలవంతపెట్టకండి" అని ప్రాధేయపడితే నాన్నగారు మెత్తపడతారేమో! ఏమో! "అమ్మా ఈ ఒక్క విషయంలోనూ నా మాట కాదనకు. నా పరువు దక్కించు తల్లీ. కావాలని కాళ్ళముందు కొచ్చిన సంబంధం. తీరా మాటిచ్చేశాను. నా మాట నిలబెట్టు తల్లీ" అని నాన్నగారు